

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α' - ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

3.- ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ια) ΑΝΑΣΚΕΥΗ ΑΝΟΗΣΙΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗΣ ΜΟΥ ΘΗΤΕΙΑΣ (1985-1990)

Έπιστολή 18^{ης} Μαρτίου 2005 πρὸς ἐφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

**ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
www.sartzetakis.gr**

ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

**ΑΝΑΣΚΕΥΗ ΑΝΟΗΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗΣ ΜΟΥ ΘΗΤΕΙΑΣ (1985-1990)**

Η επιστολή που ακολουθεί απέστάλη την 19.3.2005 προς την ήμερησίαν απογευματινήν εφημερίδα των Αθηνών «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» και τηλεομοιοτυπικώς (fax) και διά του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Αναφέρεται εις κακόπιστον περι έμου και της Προεδρικής μου θητείας (1985-1990) δημοσίευμα του, υπό τον τίτλον «Προεδρική έκλογή», ένθétου «ΙΣΤΟΡΙΚΑ» εις τó φύλλον της τής 10.3.2005, αλλά και άρθρου του καθηγητού της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Κώστα Χ. Χρυσόγυρου.

Η απόδέκτρια της επιστολής μου «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» δέν τήν έδημοσίευσεν ούτε εις τά ένθετα «ΙΣΤΟΡΙΚΑ», ούτε εις τó κύριον σώμα καθημερινού ή Κυριακάτικου φύλλον της. Ηκολούθησεν έτσι τήν γνώριμον και συνήθη τακτικήν του τύπου έν γένει, δηλαδή αλλοιώσεως των γεγονότων δι' άποσιωπήσεως κάθε ανατρεπτικού αυτής, και μάλιστα τεκμηριωμένου, αντίλογου, έφ' όσον αυτός δέν ύπηρετεί τούς διά της αλλοιώσεως ύπηρετούμενους σκοπούς.

Ως προς τόν άρθρογράφον καθηγητήν Κώστα ν Χρυσόγυρο ν, οί περι έμου άφορισμοί του μόνον εις θλιβεράς σκέψεις διά τήν εύτελειαν του λόγου δυστυχώς και Πανεπιστημιακών διδασκάλων όδηγει. Τó γεγονός τοιούτου καταντήματος μαρτυρείται άλλωστε και από αυτόν τόν ίδιον, όταν εις τó άνωτέρω περι τής Προεδρίας μου άρθρον του : α) ρητώς χαρακτηρίζει ως «συνταγματικά άνεπίληπτη» τήν συμμετοχήν του τότε Προέδρου της Βουλής Ιωάννου Άλευρά, προσωρινώς άναπληρούντος τόν έχοντα παραιτηθή Πρόεδρον της Δημοκρατίας, εις τήν ψηφοφορίαν κατά τήν όποιαν εξέλεγην Πρόεδρος της Δημοκρατίας και έν τούτοις ή συμμετοχή αυτή βιαίως τότε ήμφεσβητήθη από μερικούς συναδέλφους του (Μά ν ε σ η ν, Μ α ν ι τ ά κ η ν, κ. ά.), διά να κριθή ότι, με τó να συντελέση ή άβεβαία (άφου τότε κατά τó Σύνταγμα μη φανερά) ψήφος Άλευρά εις τó όριακόν αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (180 ύπέρ επί συνόλου 300 βουλευτών), ύπήρξεν άκρος ή έκλογή (!), μεθόδευσις άντιεπιστημονική, άφου παραγνωρίζει τήν αλήθειαν, ότι ή ίδια ή Βουλή, μόνη άρμοδια ως έχουσα τήν λεγομένην «άρμοδιότητα της άρμοδιότητος», έκρινε σύννομον και έπιτρεπομένην τήν ψηφον Άλευρά, γεγονός, τó όποιον επίσης άποσιωπά εις τήν «έπιστημονικήν» του «ανάλυσιν» ό άρθρογράφος μας και β) ρητώς επίσης χαρακτηρίζει τήν κριτικήν, ή όποία είχεν άσκηθή από τόν αυτόν συνάδελφόν του, μακαρίτην τώρα, καθηγητήν του Συναγματικού Δικαίου Αριστόβουλον Μά ν ε σ η ν διά τήν συνταγματικήν αναθεώρησιν του 1986 και τόν περιορισμόν δι' αυτής των Προεδρικών έξουσιών, ως, κατά λέξιν, «προσκολλημένη στην τρέχουσα τότε πολιτική συγκυρία» (!) (σελ. 43 του ένθétου). Αλλά με τιαυτότην προσκόλλησιν και άντιεπιστημονικάς μεθοδεύσεις, ως άνωτέρω, είναι αυτόνόητον, ότι ό επιστημονικός λόγος εύτελίζεται, παυει να είναι έπιστημονικός και γίνεται άγοραιο εις τήν ύπηρεσίαν μικροκομματικών σκοπιμοτήτων. Όποιον κατάντημα Πανεπιστημιακών διδασκάλων... Και έν τούτοις έμετικώς αλληλοϋμνουμένων !

Η κατά τά άνωτέρω άρνησις δημοσιεύσεως της προκειμένης, άνασκευαστικής άνοησιών, επιστολής μου μαρτυρεί βεβαίως και τήν χω λ α ί ν ο υ σ α ν ά ξ ι ο π ι σ τ ί α ν τ ή ς έ φ η μ ε ρ ί δ ο ς και του ένθétου της «Ιστορικά». Άλλωστε, δι' όσουσ

γνωρίζουν Ιστορίαν, ή περίπτωσις δὲν εἶναι μοναδική. Ἀρκετὰ κείμενα αὐτῶν (ἔφημερίδος καὶ ἐνθέτου) μόνον Ιστορίαν ἀντικειμενικὴν διὰ γεγονότα καὶ πρόσωπα δὲν προσφέρουν. Ἐντάσσονται εἰς τὸ ἐν γένει κλίμα παραπληροφόρησεως καὶ ἀναιδοῦς διαστροφῆς καὶ κακοποιήσεως τῆς ἀληθείας, τὸ ὅποιον κατὰ τὰ τελευταία ἔτη μαστίζει τὴν χώραν μας. Ὅχι βεβαίως ἐθνωφελῶς ...

Ἡ καταχώρισις ἐπομένως τῆς ἐν λόγω ἐπιστολῆς εἰς τὴν παρούσαν ἰστοσελίδα μου ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν σωστὴν περὶ τῆς Προεδρικῆς μου θητείας πληροφόρησιν τοῦ ἀδόλου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Νέα Πεντέλη, 24^η Μαρτίου 2005
Χρῆστος Α. Σαρτζετάκης

Ἀκολουθεῖ ἡ πρὸς τὴν «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΤΥΠΙΑΝ» ἐπιστολή μου.

Λ*Λ*Λ*Λ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗΣ ΜΟΥ ΘΗΤΕΙΑΣ (1985-1990)

Νέα Πεντέλη, 18^η Μαρτίου 2005.

Ἐφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΤΥΠΙΑ».
Διὰ τὸ ἐνθέτον «Ιστορικά»,
Μίνωος 10-16,
(τηλεμοιότυπον 210 90 28 311)
117 43 Ἀθήνας.

Κύριε Διευθυντά,

Θὰ ἐπιθυμοῦσα, πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν σας, νὰ προέλθω εἰς δύο ἐπισημάνσεις εἰς τὰ ὅσα περὶ ἐμοῦ γράφονται εἰς τὸ ὑπ'ἀριθ. 276 τεῦχος τῆς 10.3.2005 τοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Προεδρικὴ ἐκλογή», ἐνθέτου «Ιστορικά» τῆς Ἑλευθεροτυπίας.

Α) Εἰς τὴν σελ. 35 ἀνακριβῶς φέρεται, ὅτι εἰσηλθὼν εἰς τὸ Δικαστικὸν Σῶμα τὸ 1960. Ἐνῶ αὐτὸ ἔγινε πέντε ἔτη ἐνωρίτερον, μὲ τὴν ἐπιτυχίαν μου εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποψηφίων Εἰρηνοδικῶν τοῦ Νοεμβρίου 1955 καὶ ἀνάληψιν ὑπηρεσίας ἀπὸ τῆς 10.3.1956.-

Β) Ὁ καθηγητὴς Νομικῆς Κώστας Χ. Χρυσόγονος περατώνει τὸ περὶ τῆς Προεδρικῆς μου θητείας (1985-1990) ἄρθρον του (σελ.42 ἕως 45), γράφων ὅτι «μελανὸ σημεῖο τῆς θητείας τοῦ Χρήστου Σαρτζετάκη ὑπῆρξε πάντως τὸ ὑπεροπτικὸ καὶ μεγαλεπήβολο ὕφος του, ποὺ προκαλοῦσε συχνὰ σκωπτικὰ σχόλια τοῦ Τύπου καὶ γενικώτερα ἀντιδράσεις στὴν κοινὴ γνώμη». Ἡ κρίσις του ὅμως αὐτὴ ἐκφέρεται κενή, χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως ἀναφορὰν εἰς συγκεκριμένους πράξεις ἢ καὶ παραλείψεις μου, ποὺ νὰ τὴν δικαιολογοῦν· ἐνῶ ἐξ ἄλλου, ἀφοῦ «μελανὸ σημεῖο τῆς θητείας μου» ἐπισημαίνει, εὐρίσκεται ἀντικρὺς ἀντίθετος πρὸς ὅσα ὁ ἴδιος ὁ ἀρθρογράφος εἰς τὸ ἐν λόγω ἄρθρον του διὰ τὴν θητείαν μου ἀκριβῶς αὐτὴν ἀνομολογεῖ, καὶ συγκεκριμένως, ὅτι ἤσκησα τὰ καθήκοντά μου «μὲ σεβασμὸ στὴ συνταγματικὴ νομιμότητα», χαρακτηρίζων μάλιστα ὡς «ἀξιοσημείωτη» καὶ «σωστὴ» τὴν ἄρνησίν μου νὰ διορίσω ὡς Πρωθυπουργὸν τὸν Κωνσταντῖνον Μητσοτάκη, Ἀρχηγὸν τοῦ πρώτου εἰς κοινοβουλευτικὴν δύναμιν μὲ τὰς ἐκλογὰς Ἰουνίου καὶ Νοεμβρίου 1989

κόμματος (της *Νέας Δημοκρατίας*), διότι τούτο δὲν διέθετε τὴν ἀπαιτούμενην εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τὴν παροχὴν ψήφου ἐμπιστοσύνης πλειονοψηφίαν.

Ὅμως, ἡ διατύπωσις οἰωνδήποτε ἀπαξιωτικῶν δι' ὅποιονδήποτε κρίσεων συγχωρεῖται μόνον ὅταν γίνεται μὲ ἀξιοπιστίαν καὶ τεκμηρίωσιν, δὲν ἀντιφάσκει πρὸς ἴδια λεγόμενα καὶ δὲν περιορίζεται εἰς ἐκφορὰν ἀπλῶς καὶ μόνον δυσμενῶν χαρακτηρισμῶν, ὅποτε αἱ ἀπαξιωτικαὶ κρίσεις προδίδουν ἀπλῶς διανοητικὴν ἀνεπιτιμότητα καὶ κακεντρεχὴ προσωπικὴν ἐμπάθειαν· δι' αὐτὸ καὶ θὰ ἤθελα νὰ ἀπαλλάξω τὸν, σημειωτέον προσωπικῶς ἀγνωστὸν μου, ἀρθρογράφον σας τοιαύτης δικαιολογημένης μομφῆς ἐκ μέρους παντὸς νουνεχοῦς ἀναγνώστου τοῦ ἐν λόγῳ κειμένου του, προσφέρων ὁ ἴδιος, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν σας, τὴν ἐλλείπουσαν τεκμηρίωσίν του, δηλαδὴ χαρακτηριστικὰ δείγματα τοῦ καταγγελλομένου «*ὑπεροπτικῶ καὶ μεγαλεπήβολου*» ὕφους μου, διὰ νὰ μὴ προβάλη ἡ ἀνωτέρω «*κρίσις*» του ὡς μία σκέτη ἀνοησία (κοινῶς *ἀρλούμπα*).

Ἔτσι : **α)** Ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας ἐξέφρασα τὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος μου, ὅπως προδίδουν τὰ ἐπανειλημμένα πρωτεῖα μου, πρῶτον κατὰ τὰς σπουδὰς μου (στοιχειώδους, μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως) καὶ ἀκολούθως κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς ὑποψηφίων δικηγόρων (1954, πρῶτος μεταξὺ ὄλων τῶν υποψηφίων ὄλων τῶν Δικηγορικῶν Συλλόγων τοῦ Κράτους), ὑποψηφίων Εἰρηνοδικῶν (1955), ὑποψηφίων Παρέδρων Πρωτοδικῶν (1956), ἀφοῦ πάντοτε παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ὅλοι οἱ συνυποψήφιοί μου μὲ περιέβαλον μὲ ἀνυπόκριτον ἀγάπην καὶ χωρὶς ἴχνος ζηλοφθονίας – γνωστὸν χαρακτηριστικὸν ὄλων τῶν συνδιαγωνιζομένων Ἑλλήνων - ἐγὼ ὡς ἀθεράπευτος «*ὑπερόπτης*» δὲν κατεδέχθην νὰ ἐκχωρήσω ποτέ, ἔστω μίαν φορὰν, εἰς κάποιον τὰ πρωτεῖα μου !

β) Ἐπίσης, τί ἄλλο ἀπὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος ἐξέφραζεν ἡ στάσις μου κατὰ τὴν ἐπιτέλειαν τῶν δικαστικῶν μου καθηκόντων ; Καί, διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς κοινῶς γνωστὰς περιπτώσεις, μεταξὺ ἀναριθμητῶν ἄλλων, ἄς μνημονεύσω τὴν εὐθειαν ἄρνησίν μου τὸ 1963 ὡς νεαροῦ Πρωτοδίκου-Ἀνακριτοῦ τῆς ὑποθέσεως δολοφονίας τοῦ βουλευτοῦ τῆς ἀριστερᾶς *Γρηγορίου Λαμπράκη*, νὰ συμμορφωθῶ πρὸς ἀνοικεῖους προσταγὰς αὐτοῦ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἡ τὴν ἄρνησίν μου ὡς Ἐφέτου τὸ 1976, ὅπως ψηφίσω ὑπὲρ τῆς, τόσον ἐπιθυμητῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐκδόσεως τοῦ γερμανοῦ ὑπηκόου *Πόλε*, ἄρνησις, ἡ ὁποία καὶ προεκάλεσε τότε πειθαρχικὴν δίωξιν, ἀδόξως τερματισθεῖσαν μὲ νομοθετικὴν λόγῳ τοῦ προκληθέντος σάλου παρέμβασιν. Ἡ τὰς τόσας προστατευτικὰς τοῦ τύπου καὶ δημοσιογραφῶν, καὶ ἄλλων κατατρεγμένων, ἰδίως πρὸ τῆς δικτατορίας ὑπὸ τοῦ τότε καθεστῶτος, Ἑλλήνων πολιτῶν, «*μιασμάτων*», κατὰ ἐπίσημον χαρακτηρισμὸν, καὶ μὴ, ἀποφάσεις μου. Ὅλα αὐτὰ, δηλαδὴ, παραδειγματικῶς, ἡ ἄρνησις ἐνὸς Δικαστοῦ νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῆς κορυφῆς τῆς Εἰσαγγελικῆς πυραμίδος ἢ τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ καθεστῶτος, φυσικὰ προδήλως συνιστοῦν ἐξωφθάλμους περιπτώσεις «*ὑπεροψίας*».

γ) Ἀκόμη, τί ἄλλο ἀπὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος ἐξέφραζεν ἡ ἐπὶ δικτατορίας στάσις μου, ὅταν εἶχον ἀπολυθῆ τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος μὲ παράλληλον ἀπαγόρευσιν ὅπως χάριν ἐπιβιώσεώς μου ἔστω δικηγορήσω ; Ἄς μνημονεύσω ἐδῶ μόνον, ὅτι οὔτε συνομιλητῆς τῆς χούντας διετέλεσα, ὅπως ἄλλοι, διαπρέψαντες ἀκολούθως ὡς «*ἀνένδοτοι δημοκράται*» εἰς τὴν πολιτικὴν κονίστραν· ὅτι, κατὰ τὴν ἐπὶ ἓνα περίπου χρόνον κράτησίν μου σταθερῶς ἠρνήθην, καίτοι ἀγρίως ἐπὶ ἑπταήμερον βασανιζόμενος, ὅπως καταδώσω συναγωνιστάς μου εἰς τοὺς δημίους μου τοῦ Ε.Α.Τ./Ε.Σ.Α., πρᾶγμα ποῦ ἀντιθέτως ἀρκετοὶ μὲ τὸ ἀζημίωτον ἔπραξαν, ἀφοῦ μὲ τὴν προδοσίαν των καὶ τὰ βασανιστήρια καὶ τὰς ἄλλας ταλαιπωρίας ἀπέφυγαν καὶ ἐσταδιοδρομήσαν ἀκολούθως χωρὶς προβλήματα ὡς Βουλευταὶ ἢ ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι τῆς Δημοκρατίας μας ! Μάλιστα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχον

συλληφθῆ ὡς θῦμα καταδόσεως, συγκεκριμένως ἀπὸ διατελέσαντα ἀκολουθῶς βουλευτὴν καὶ Ὑπουργὸν τοῦ Πα.Σο.Κ., καίτοι τὸ γεγονός ἐγνώριζεν ὁ Ἀρχηγός του !

δ) Περαιτέρω, τὶ ἄλλο ἀπὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος ἐξέφραζεν ἡ ἀρνησίς μου, τὸ 1974 μὲ τὴν μεταπολίτευσιν, προτάσεων ὅλων τῶν Πολιτικῶν Αρχηγῶν, πλὴν τοῦ Κ.Κ.Ε., ὅπως πολιτευθῶ ὑπὸ τὰς σημαίας των, συγκεκριμένως τοῦ *Κωνσταντίνου Καραμανλῆ (Νέας Δημοκρατίας, διὰ τοῦ Εὐαγγέλου Ἀβέρωφ)* καὶ προσωπικῶς τῶν *Γεωργίου Μαύρου (Ενώσεως Κέντρου-Νέων Πολιτικῶν Δυνάμεων), Ανδρέα Παπανδρέου (Πα.Σο.Κ.), Ἡλία Ἡλιοῦ (Ε.Δ.Α.)* ; Διότι βεβαίως, κατὰ τὴν λογικὴν τοῦ ἀρθρογράφου σας, μόνον ὑπεροπτικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψις μου, ὅτι προτιμοῦσα νὰ μείνω ὡς Δικαστῆς ὑπεράνω τῶν κομματικῶν ἀντιθέσεων καὶ νὰ ὑπηρετῶ ὡς ἀφανῆς ἐργάτης τὴν κοινωνικὴν εἰρήνην, ὑπερασπιζόμενος τὰ δίκαια τῶν ἀδικουμένων, παρὰ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν καθημερινὴν δημοσιότητα, κατερχόμενος εἰς τὴν πολιτικὴν κονίστραν, καὶ νὰ ἀμαυρώσω τὸ ἀμερόληπτον παρελθόν μου δι' ἐντάξεώς μου εἰς κομματικὸν σχηματισμόν, καὶ νὰ χάσω ἔτσι αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν μου, συγκεκριμένως τὴν ψυχραίμον ἀντικειμενικότητα κρίσεως καὶ νὰ διολισθήσω ἀναγκαιῶς εἰς τὴν ὄχι ἀσυνήθη πολιτικὴν πρακτικὴν ὀλοκληρωτικῆς καταφρονήσεως τοῦ ἀντιπάλου, ἀκατασχέτου χάριν ἀποπροσανατολισμοῦ ἀρλουμπολογίας καὶ ἐν γένει εὐτελοῦς πολιτικαντισμοῦ.

ε) Ἀκολουθῶς, τὶ ἄλλο ἀπὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος ἐξέφραζεν ἡ ἀρνησίς μου τρεῖς φορὰς τὴν 9.3.1985, ὅπως προταθῶ ὡς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὑποδείξας ἀντ' ἐμοῦ τὸν ἀείμνηστον *Παναγιώτην Κανελλόπουλον*, συγκατανεύσας δὲ τελικῶς μόνον, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ ἀείμνηστος Πρωθυπουργός καὶ Ἀρχηγός τοῦ Πα.Σο.Κ. *Ἀνδρέας Παπανδρέου* μοῦ ἐδήλωσεν, ἐπὶ λέξει, ὅτι «*εἶναι ἡ τελευταία ὑπηρεσία, τὴν ὁποία ζητεῖ ἀπὸ σᾶς τὸ Ἔθνος καὶ ἡ Δημοκρατία*» ; Καὶ βεβαίως εἰς τὸ ἀπώγειον ἡ «*ὑπεροψία*» μου, ὅταν εἰς τὸν προτείνοντα Πρωθυπουργὸν ἀντιπαρετήρησα : «*προσέξτε, μόνον τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Δημοκρατίαν, διότι κόμματα δὲν θὰ ὑπηρετήσω*», διὰ νὰ ἀνταπαντήσῃ ὁ Πρωθυπουργός «*μά, καὶ ἐμεῖς αὐτὸ θέλουμε*».

στ) Τὸ ὅτι δὲ ὄντως ἐτήρησα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ὑπόσχεσίν μου αὐτὴν καὶ βεβαίως τὸν ὄρκον μου ὡς Πρόεδρου τῆς Δημοκρατίας ἀποδεικνύει διὰ κάθε νουνεχῆ καὶ διανοητικῶς ἔντιμον ἄνθρωπον ὀλόκληρος ἡ εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν πενταετὴς θητεία μου. Ἔτσι, συνεχίζων τὸ «*ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλεπήβολον*» ὕφος μου, *ἠρνούμην τὴν ὑπογραφὴν ἀντισυνταγματικῶν καὶ παρανόμων νομοθετημάτων*, συγκεκριμένως ἀρκετῶν *Πράξεων Νομοθετικοῦ Περιεχομένου τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας (ἄρθρου 44 τοῦ Συντάγματος)*, καίτοι ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ σωρείας *διαταγμάτων*, τὰ ὁποῖα καὶ ἐπέστρεφα διὰ τὴν σύννομον σύνταξίν των (διατηρῶ φωτοαντίγραφα τῶν ἐπιστραφέντων), ἀδιαφορῶν βεβαίως διὰ τὸ γεγονός, ὅτι τὰς ἀρνήσεις μου αὐτὰς ἀκολουθοῦσαν σχεδὸν πάντοτε ἐνωρηστρωμέναι διὰ τοῦ τύπου ἐπιθέσεις ἐναντίον μου μὲ ψευδῆ, χαλκευμένα ἐξ ὀλοκλήρου, περιστατικὰ ἀνυπάρκτων «*πράξεων*» καὶ «*παραλείψεων*» μου. Παρομοίαν τακτικὴν οὐδεὶς ἄλλος Πρόεδρος ἠκολούθησε, εἰς καμμίαν περίπτωσιν, κανένα νομοθέτημα ποτὲ δὲν ἐπεστράφη, προφανῶς διότι μὲ τὸ νὰ ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλοι τὴν ἀνώδυνον συνταγὴν «*ὅλα τὰ κυβερνητικὰ καλῶς καμωμένα*» δὲν διέθετον τὴν ἰδικὴν μου «*ὑπεροψίαν*» ! - Ἐπίσης, *ἐκάλεσα μὲν ἐγὼ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον*, εἰς τὴν δεξίωσιν τῆς 24^{ης} Ἰουλίου, πράγματι ἀντιστασιακούς, πού ποτὲ προηγουμένως δὲν εἶχον κληθῆ, ὡς καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ ἐπαρχιακοῦ τύπου, ἐκπαιδευτικῶν, ἐργατικῶν κέντρων καὶ ἀγροτικῶν σωματείων, ἀκόμη καθιέρωσα ἐτησίως δεξιώσεις διὰ παιδιὰ ὀρφανοτροφείων καὶ μὲ εἰδικὰς ἀνάγκας, τὸ προσωπικὸν τῆς Προεδρίας, κλπ., ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἔκανα ἀπὸ ἀθεράπευτον «*ὑπεροψίαν*», ἀφοῦ κατὰ τὰ λοιπὰ *δὲν κατεδέχθην νὰ κολακεύσω ποτὲ καὶ κανένα* ! Ἔτσι, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τακτικὴν ἄλλων, περιορίζων τὸν πολιτικὸν μου λόγον αὐστηρῶς μέσα εἰς τὰ ὅρια τῶν Προεδρικῶν

μου καθηκόντων και μη φλυαρῶν ἀδεσπότης, *οὐδέποτε ἀπηρνήθην τὰ ἔθνικὰ ἑλληνικά και ιδεολογικά μου «πιστεύω»* τοῦ προτέρου ἀκομματίστου βίου μου, ἀντιθέτως, ἔτσι κομματικῶς ἀνεπίληπτα, ἔθνωφελῶς τὰ διεκήρυσσα, πάντοτε δὲ μετὰ προτέραν γνῶσιν και συγκατάθεσιν και τοῦ ὑπευθύνου Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας, ἐν γνῶσει μου βεβαίως, ὅτι *αἱ ἔθνωφελεῖς διακηρύξεις μου, ἀναρριπίζουσαι τὸ ἔθνικὸν φρόνημα και τὴν ἔθνικὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ και ἀπὸ «φίλους» και «συμμάχους» προδιδόμενου Ἑλληνισμοῦ, ἐνοχλοῦσαν ἰδιαιτέρως τὸν ξένον παράγοντα, ὁ ὁποῖος και ἐφρόντιζε νὰ ἐκδηλῶν παντοιοτρόπως τὴν ἐκ τούτου δυσἀρέσκειάν του* (περισσότερα ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἐπιθυμῶ τώρα νὰ ἐκθέσω). *οὔτε ἐπήνεσα ποτὲ κυβερνητικὰ ἔργα*, πρᾶγμα ἀσύμβατον πρὸς τὴν «ὑπεροπτικήν» μου ἀντίληψιν, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατέρχεται εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐπιβραβεύσεως κυβερνητικῆς πολιτικῆς, ἐπομένως και ἀντιπαράθεσως πρὸς τὴν ἐλέγχουσαν ἀντιπολίτευσιν. *οὔτε παράσημα ἀπένεμα*, ἐφαρμόζων κατ' οὐσίαν τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 4 § 7 τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὴν ὁποίαν «τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀπονέμονται οὔτε ἀναγνωρίζονται σὲ Ἕλληνες Πολίτες», καιτοὶ ἐπιμόνως μοῦ ἐζητοῦντο ἀπὸ ἐν ἐνεργείᾳ Ὑπουργούς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐπισύρω τὴν ἐμφανῆ δυσἀρέσκειάν των, ἐκδηλουμένην και μὲ κακολογίας διὰ τὴν «δυστροπίαν» μου. *οὔτε προσκλήσεις εἰς ἐπίσημα Προεδρικὰ δεῖπνα πρὸς τιμὴν ξένων Ἡγετῶν διένειμα εἰς γνωστούς και φίλους* τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ ἢ ἄλλου κόσμου ἢ και ἀφανῶν δραστηριοτήτων, περιορισθεῖς αὐστηρῶς εἰς τὰ ἐπίσημα κατὰ τὸ πρωτόκολλον πρόσωπα, ὅπως παντοῦ εἰς τὰς ἄλλας χώρας γίνεται. *οὔτε εἰς χειροφιλήματα ἱερωμένων* προῆλθον, καιτοὶ ἐπιμόνως μοῦ τὸ συνιστοῦσαν, θεωρῶν τὴν πρακτικὴν αὐτὴν ὡς ἐξευτελιστικὴν, ἀντικειμένην εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν. *οὔτε εἰς ἐπίσημα Προεδρικὰ δεῖπνα πρὸς τιμὴν ξένων Ἡγετῶν ἐκάλεσα ποτὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἢ ἄλλους ἱερωμένους* (μὲ μόνην ἐξαίρεσιν εὐλόγως κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου), *οὔτε γεύματα πρὸς τιμὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ποτὲ (π.χ. διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας) παρέθεσα*, ὅλα αὐτὰ μὲ τὴν «ὑπεροπτικήν» σκέψιν, πρῶτον, ὅτι ἡ Δημοκρατία μας δὲν εἶναι θεοκρατικὴ και ἐπομένως εἰς μὲν τὰς ἐπισημοὺς διακρατικὰς σχέσεις τῆς θρησκευτικοῦ ἡγέται δὲν ἔχουν θέσιν, ἢ δὲ ἐπίσημος συμμετοχὴ τῆς εἰς θρησκευτικὰς ἐπετεῖους πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς μόνους τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, ἰδίως κατὰ τὰς ἔθνικὰς ἐπετεῖους, και δεύτερον, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος θὰ ἐπέβαλε τυχὸν πρόσκλησις νὰ περιλάβῃ τοὺς Ἀρχηγούς ὄχι μόνον τῆς συντριπτικῶς πλειονοψηφούσης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ και τῶν ἄλλων δογμάτων ἢ θρησκειῶν, καιτοὶ αὐτὰ ἀντιπροσωπεύουν ἕνα ἐλάχιστον μόνον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας, πρακτικὴ ὅμως ἢ ὁποία οὐδέποτε ἠκολουθήθη.- Ἀκόμη, καιτοὶ μοῦ ἐζητεῖτο, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, *οὐδέποτε ἐπενέβην εἰς τὴν Δικαιοσύνην ὑπὲρ κατηγορουμένων κυβερνητικῶν και ἄλλων ἀξιωματούχων*, κυριαρχούμενος ἀπὸ τὴν «ὑπεροπτικήν» τῆς προτέρας ιδιότητός μου ὡς δικαστικοῦ λειτουργοῦ ἀντίληψιν, ὅτι εἰς μίαν εὐνομουμένην Δημοκρατίαν πρὸ παντὸς ἢ Δικαιοσύνη θὰ πρέπει νὰ ἀφίνεται ἀπερίσπαστος και μακρὰν πάσης ἐπιρροῆς εἰς ἐπιτέλεισιν τοῦ δυσχερεστάτου ἔργου τῆς.- Αἱ συνακόλουθοι δυσἀρέσκειαι ἀπὸ τοιαύτας πολλαπλᾶς, ὡς ἀνωτέρω, ἐκδηλώσεις «ὑπεροψίας» και κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Προεδρικῆς μου θητείας ὑπῆρξαν φυσικὰ ποικίλαι και πάντως ἀναμενόμεναι. Ὅμως ἀδιαφοροῦσα δι' αὐτάς, διότι διαρκῆς μέριμνά μου ἦτο ὄχι νὰ γίνωμαι ἀρεστός εἰς ἄλλους, ἀλλὰ ἀποκλειστικῶς και μόνον νὰ ἐπιτελῶ εὐόρκως τὰ ἐκ τοῦ Συντάγματος καθήκοντά μου, και τίποτε ἄλλο.

ζ) Θὰ ἠμποροῦσα βεβαίως εἰς τὰ ἔργα τῆς «ὑπεροψίας» μου νὰ προσθέσω και τοὺς *χειρισμούς μου κατὰ τὴν μόνην πολιτικὴν κρίσιν, πὺ ἀντιμετώπισε μεταπολιτευτικῶς ἢ Δημοκρατία μας, αὐτὴν τῆς περιόδου 1989-1990*, ὁπότε και μόνον ἐνεφανίσθη περίπτωσις ἀσκήσεως ὑπὸ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ ρόλου του ὡς ρυθμιστοῦ τοῦ πολιτεύματος. Ἀλλὰ κοινῶς ἀναγνωρίζεται, - τὸ πράττει ἐν μέρει και ὁ ἀρθρογράφος σας μὲ τὰ ἀνωτέρω

γραφόμενά του, - ότι χάρις εις τὴν ἀπόλυτον ἀμεροληψίαν καὶ τοὺς ἐπιτυχεῖς χειρισμούς μου ἀπετράπη τότε ὁ κίνδυνος νὰ περιπέσῃ ἡ χώρα εις ἀκυβερνησίαν καὶ ἐξήλθομεν δι' ἐκλογῶν ὁμαλῶς ἀπὸ τὴν κρίσιν. Ἡ προσωπικὴ αὐτὴ συμβολὴ μου καθολικῶς τότε ἀνεγνωρίσθη διὰ δημοσίων δηλώσεων ἀπὸ ὅλους τοὺς πολιτικούς ἡγέτας (Ἀνδρέαν Παπανδρέου τοῦ Πα.Σο.Κ., Κωνσταντῖνον Μητσοτάκην τῆς Νέας Δημοκρατίας, Χαρίλαον Φλωράκην τοῦ ἐνιαίου τότε, συμπεριλαμβάνοντος καὶ τὸ Κ.Κ.Ε., Συνασπισμοῦ τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῆς Προόδου). Ἄλλωστε μόνον ὡς θετικὴ ἐκρίθη ἡ ὅλη Προεδρικὴ μου θητεία, διὰ νὰ μὲ ἐπαναψηφίσουν τὸ 1990 τὸ Πα.Σο.Κ. καὶ τὰ λοιπὰ κόμματα, πού ἐστήριξαν τὸ 1985 τὴν ἐκλογήν μου, μάλιστα ὁ ἐνιαῖος τότε Συνασπισμὸς μὲ ἐψήφισε καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ψηφοφορίας τοῦ πρώτου σταδίου τῆς Προεδρικῆς ἐκείνης ἐκλογῆς, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀπέβη ἀκαρπὸν, ὅποτε ἠκολούθησαν, κατὰ τὸ Σύνταγμα, ἐκλογαὶ καί, κατὰ δεύτερον στάδιον, ἡ νέα Βουλὴ ἐξέλεξε μὲ τὴν ἀπλήν πλειοψηφίαν τῶν 151 ψήφων ὡς διάδοχόν μου τὸν Κωνσταντῖνον Καραμανλῆν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς κατὰ μεγάλην πλειοψηφίαν μόνον θετικῶς εἶχεν ἐκτιμῆσει τὴν ὅλην Προεδρικὴν μου θητείαν, ἀφοῦ καὶ δημοσκοπήσεις περὶ τὸ τέλος αὐτῆς μὲ ἔφερε ἀπολαμβάνοντα τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ 62 % τῶν ἐρωτηθέντων, καὶ μάλιστα κατὰ πλειοψηφίαν μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν καὶ τῶν τριῶν, ὡς ἄνω, κομματικῶν σχηματισμῶν, ἐνῶ κανεὶς ἄλλος ἐκ τῆς εἰκοσάδος τῶν μνημονευομένων εις τὴν αὐτὴν δημοσκόπησιν, οὔτε ὁ μακαρίτης ἤδη Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς, δὲν ἐφέρετο ἀπολαμβάνων, ὅπως ἐγώ, τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειοψηφίας τῶν ὁπαδῶν καὶ κάθε ἑνὸς ἀπὸ τοὺς κομματικούς σχηματισμούς χωριστά (βλέπε περιοδικὸν ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, τεύχος τῆς 26.10.1989, σελ. 16 ἐπ.). Δηλαδὴ ἡ δημοτικότης μου εἶχε παραμείνει ἀκλόνητος εις τὴν λαϊκὴν συνείδησιν παρὰ τὴν ἐνωρηστρομένην καὶ λυσσαλέαν, ἀδιάκοπον καὶ συστηματικὴν, σχεδὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Προεδρικῆς μου θητείας, κυρίως κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα χρόνια τῆς, ὑπὸ μερίδος τοῦ τύπου ἐναντίον μου καταφορὰν, - πρὸς ὑπερέτησιν πολλαπλῶν σκοπιμοτήτων, πού δὲν εἶναι τοῦ παρόντος -, μὲ πρωτοφανῆ καταγισμόν ὕβρεων καὶ συκοφαντιῶν, μὲ κατεσκευασμένας ἐξ ὀλοκλήρου ψευδολογίας διὰ φανταστικὰς καὶ ἀνυπάρκτους «πράξεις» καὶ «παραλείψεις» μου. Ἀπλούστατα ὁ λαός, ὁ ὁποῖος διεφωτίζετο περὶ τῆς ἀληθείας διὰ καταλυτικῶν τῶν ἀθλιότητων καὶ πλήρως τεκμηριωμένων ἐπισήμων ἐκάστοτε ἀνακοινώσεων τῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας, δὲν εἶχε παραπλανηθῆ. Ἔτσι τὰ ὁποιαδήποτε «σκωπτικὰ σχόλια τοῦ τύπου», πάντοτε κατευθυνόμενα, δὲν προεκάλεσαν καὶ «ἀντιδράσεις στὴν κοινὴ γνώμη», τοῦλάχιστον εις τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς, ὅπως ἀντιθέτως μὲ τόσῃν ἐπιπολαιότητα γράφει ὁ ἀνωτέρω ἀρθρογράφος σας, ὁ ὁποῖος προφανῶς παρέβλεψε καὶ ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἐπισήμους ἀνακοινώσεις τῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας. Οὔτε βέβαια προήλθα ποτὲ «σὲ ἀτυχεῖς ἐπιλογές», ὅπως μοῦ καταλογίζει τὸ ἴδιο τεύχος τῶν «Ἱστορικῶν» εις τὴν σελ. 45, ὑπὸ τὴν παρατιθεμένην φωτογραφίαν ἀπὸ ἐπίσκεψίν μου εις τὸ Ἅγιον Ὄρος. Διότι οἱ κατὰ τὴν λήψιν τῆς φωτογραφίας παρόντες δημοσιογράφοι γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ ἤκουσαν καὶ αὐτοὶ τὸν ξεναγοῦντα με *Ἠγούμενον τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας*, νὰ μὲ παροτρύνῃ, ὅπως ἀναρτήσω εις τὸν λαϊκόν μου τὸν σιδηροῦν σταυρὸν καὶ λάβω ἀνὰ χεῖρας τὴν σιδηρᾶν βακτηρίαν, διὰ νὰ αἰσθανθῶ καὶ ὁ ἴδιος τὸ πόσον βάρος ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ συνεχῶς χωρὶς διακοπὴν, νυχθημερόν, ἀκόμη καὶ κοιμώμενος, ὁ κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα ἀνιδρυτῆς τῆς Μονῆς Ὅσιος Ἀθανάσιος, ἐγὼ δὲ μόνον διὰ λόγους εὐγενείας συνεμορφώθην πρὸς τὴν παράκλησιν. Ὅμως ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἀπεκρῦβη, ἡ φωτογραφία ἐλήφθη καί, δημοσιευθεῖσα εὐρύτατα, διεσάλπισθη, μὲ ἀρρωστημένην κακοήθειαν, ὡς ἐνδειξὶς μεγαλαυχίας καὶ ὑπεροψίας, ὅτι, δῆθεν, ἐγὼ αὐτοβούλως, καὶ ὄχι κατὰ παράκλησιν, ἐπεδίωξα τὴν ἐν λόγῳ περιβολὴν, μιμούμενος τὸν ἰδρυτὴν τῆς Μονῆς ! Παραπληροφόρησις, τὴν ὁποῖαν ἀναπαράγουν οὐσιαστικῶς τώρα καὶ τὰ «Ἱστορικά» μὲ τὴν ἀνωτέρω καταχώρισιν, προδίδοντα ἔτσι τὴν ἐκ τοῦ τίτλου των ἀποστολὴν των.

Πρὸς τὸν τιμητὴν μου καθηγητὴν, τῆς Νομικῆς μάλιστα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς γενετείρας μου Θεσσαλονίκης, *Κώσταν Χ. Χρυσόγονον* ἀρμόζει ἡ συμβουλή : Μὴ ἀσχημονεῖτε ! Ἡ πολιτικὴ Ἱστορία δὲν γράφεται μὲ αὐτόφωρον βιασμὸν τῆς ἀληθείας. Ἀπαράδεκτοι δὲ καὶ παντελῶς ἀθεμελίωτοι, χωρὶς γνῶσιν καὶ σοβαρὰν καὶ οὐσιαστικὴν τῶν πραγμάτων ἔρευναν, ὅπως ὁ βαρὺς τίτλος τοῦ καθηγητοῦ Πανεπιστημίου ἐπιβάλλει, χαρακτηρισμοὶ ἀπλῶς ἀνακαλοῦν ἀθελήτως τοὺς στίχους ἀνεκδότου ποιήματος Θεσσαλονικέως ποιητοῦ διὰ τοὺς συνωθουμένους εἰς τοὺς ἀντιθαλάμους τῶν κρατούντων : « *μωροὶ καὶ φαῦλοι / φαύλων καὶ ἀδαῶν / ἀκόλουθοι καὶ δορυφόροι· / ἐμετικοὶ ἀνερνηθρίαστοι ζηλόφθονοι / τοὺς ἄξιους λοιδοροῦν*»...

Μὲ τὴν προσήκουσαν τιμὴν,

Χρήστος Α. Σαρτζετάκης

www.sartzetakis.gr